4

# PETRI BURMANNI
# SOMNIUM,
SIVE ITER IN
# ARCADIAM NOVAM,
PUBLICE
# NARRATUM
in majori Academiae Ultrajectinae Acroaterio

*Ad diem* IX. *Septembris* CIƆ IƆCCX.

# SOMNIUM,
## SIVE ITER IN
# ARCADIAM NOVAM.

CUJUSCUMQUE LOCI, ORDINIS, DIGNITATIS, ET DISCIPLINAE AUDITORES HONORATISSIMI.

Somnium, quod nuper nocte quadam, non quidem ebria, ſed ſoluta tamen curis, vidi, ad vos, ut conjectores mihi ſitis, defero. Satyram dicetis, & in ſuburbano ſeceſſu, aurora jam rubente, a vigilante fictam & elaboratam; neque, ut ingenuus ſim, multum a vero prima haec conjectura veſtra abhorret. Ne tamen mordacem aut probroſam vobis fingatis, ſed lepidam & Varronianam; quae ſolos Arcadiae incolas, id eſt, doctrinarum corruptores & peſtes tangat, qualem neque leges ullae vindicant, neque honeſti mores averſantur, neque ipſo Catone acerbior cenſor jure notare poſſet. Satyram recitabo, qualem Germana fide *Fabricius*, Italo acumine *Ferrarius*, Batava ſimplicitate *Nannius*, antiquis moribus *Li-*

*pſius*, lactea eloquentia *Cunaeus*, Francico ſale *Menagius*, & quidquid umquam ingeniorum in noſtra patria vel alibi floruit, impune luſerunt, ut ſeculi ſui inficetiam & barbariem publicum jocum riſumque facerent. Et quamvis Principes illi in literis viri ſuo ſibi jure, & pro ſumma in republica literaria libertate, ſaepe vivis videntibusque acerbiſſima funera duxerint, neque umquam legibus in illos anquiſitum fuerit, ego tamen tantum mihi non ſumam, neque ſuperſtitum quemquam, qui aliquod inter eruditos nomen habet, tangam. Unum tamen, quem obtrectationes & calumniae, ſummis in quacumque diſciplina viris intentatae, communem omnium literatorum, lacerati vero Praeceptoris unici, deceſſoris mei, Graevii manes, privatum mihi hoſtem fecerunt, non omnino intactum abiturum praemoneo. Neque tamen ſcurrilibus eum, exemplo ab ipſo repetito, conviciis laceſſere, ſed urbano ſale tantum perfricare decrevi. Unde non majorem me invidiam mihi conflaturum ſpero, quam alii, qui ex omnibus eruditorum ordinibus in ejus ambitionem & arrogantiam tela torſerunt, contraxerunt. Et cum ex hoc ipſo ſuggeſtu graviſſimos nuper † Theologos, in ejusdem hominis, omnia ſacra contaminantis, & myſteria veneranda profanantis, temeritatem detonantes aequis auribus audiveritis, ſpes me non exigua fovet, veſtrum mihi, in his levioribus Grammatices & Critices, ut contemptim appellare ſolet, ſtudiis ejus ineptias & fa-

† H. Witzium & H. Pontanum.

fatuitatem ridenti, favorem non defuturum. Sed ne peccati aliquid operoſior praefatio portare videatur, ad ipſam fabellam adgrediar. Arrigite, quaeſo, aures, & mecum, tamquam in Pictoris pergulam, ubi nihil veri, ſed omnia ficta, adſcendite, & ſi tabella, quam hodie propono, arte quadam expreſſa, & vivacibus coloribus animata vobis videatur, applauſu & fauſtis ominibus meos pro interioribus literis conatus proſequamini.

Nox erat, & liquido reſoluti membra ſopore
  Alta quies gratâ feſſa novabat ope.
Plenior adſueto, fratrique ſimillima morti
  Venerat, officio, candide Bacche, tuo.
Nam, licet obliquo rodant hoc dente maligni,
  Saepe mihi modico tempora rore calent.
Nec pudor eſt dulci curas lenire Lyaeo,
  Nec ſoleo ſiccus ſemper inire torum.
Hoſtibus hoc poteris narrare, Calumnia, noſtris,
  Et facere invidiam moribus inde meis.
Pulle, tribuniciis captans clamoribus auras,
  Plebs ſciat indicio, Doctor, id ima tuo.
Sic poſito, mediam manifeſtâ luce ſerenans,
  Mercurius, noctem, viſus adeſſe mihi.
Et, mea ſomniferâ permulcens tempora virgâ,
  Hos dare facundo protinus ore ſonos.
Quem tu praecipuo coluiſti ſemper honore,
  Quique tibi toties dexter, Apollo, venit,
Huc me ferre gradus, vacuumque per aëra raptum,
  Me duce, non notas te jubet ire vias.

Nec tibi Parnaſi monſtrari culmina mandat,
Quasve habitat ſedes ipſe, novemque Deae.
Nec petere Aoniam, gelidive cacumina Pindi;
Illa tibi puero cognita terra fuit.
Has tibi jam tenero detexit *Graevius* oras,
Quo duce poſt Latium Graecia preſſa tibi eſt.
Caſtalios latices, dulcesque Aganippidas undas
Jam tibi potandas *Francius* ante dedit.
*Broukhuſioque* tuo ſacri praeeunte receſſus,
Antraque Coryciae ſunt venerata ſpecus.
Hinc tibi non tenues in carmen amabile vires,
Hinc rigat ingenium vena benigna tuum.
Hinc etiam ſtudiis dos admiranda ſeveris,
Lumen & ingenuis artibus omne venit.
Sed, quia, quo, neſcis, tot inepta poëmata fonte,
Stultaque, miraris, ſcripta tot unde fluant.
Unde tot indocti foedent tua ſecula libri,
Et qua proveniant tot nova monſtra ſchola;
Qua ſita BARBARIES ſit parte, inamabilis ora,
Quo rude ſtultorum regnet in orbe genus.
Eia age, & inculti ſi non deterreat agri
Horror, ait, tepidi ſtrata relinque tori.
Ne tamen indoctae noceant contagia plebis,
Hoc prius arcano membra liquore lava.
Dixit; & e phiala redolentem nectare ſuccum
Promit, & ambroſio tingit odore caput.
Pars bona Cecropii fragrabat munus Hymetti,
Seu Siculos, quos das, nobilis Hybla, favos.
Altera pars, Cypriis preſſus de floribus humor,
Pars quoque Palladii multa liquoris erat.

Pe-

Pegaſeis dederant lymphis haec mixta Camenae
Mercurio, doctis pharmaca ſacra viris.
Tetraque ne puras vitiarent toxica mentes,
Antidotum Paean juſſerat eſſe potens.
Sic ubi munierat; me raptum crine per auras
Tollit, & exiguo tempore ſiſtit humi.
Et breve cum ſpatium mirarer, Barbara, dixit,
Ut loca contingas, non mora longa venit.
Illa jacens cultis tellus contermina terris,
Finitimo veſtrum limite tangit agrum.
Nec via praeruptis horrenda, nec aſpera ſaxis
Impedit, aut vepres ſpinave crura ſecant.
Nec tibi naufragium ſcopuli minitantur acuti,
Nec freta terribilis ſunt ſuperanda maris.
Mille patent aditus, & per compendia planae
Plurima dat tritum ſemita vallis iter.
Hinc numeroſa colit regionem turba patentem,
Vixque ſuum populum, ſit licet ampla, capit.
Sed cum Barbariae non ſit genus omnibus unum,
Hinc varias ſedes gens ſibi quaeque legit.
Quinque tenent populi, diſcretis finibus, amplam,
Diſſimiles ſtudiis ingeniisque, plagam.
Per tamen has omnes te circumducere gentes
Si cuperem, nox haec non ſatis una foret:
Atque ideo leviter primas perſtringere partes,
Ducere ſed mens fert interiore moras.
Prima tenent Myſtae, ſpecie venerabilis ordo,
Quique rudem populum religione trahit,
Nube ſupercilii, & contracta fronte minaces,
Quîs pietas acies mentis habetur hebes.

Ex-

Explicat haec aliis gens ſancta oracula; linguas
  Nec bene, quîs nobis prodita, mente tenet.
Et quia, ubi tractant haec vere ſacra periti,
  Ceditur his princeps, nec ſine jure, locus;
Hinc etiam ſtolido vates dominantur in orbe,
  Et ſibi Barbariae debita ſceptra ferunt.
Sacrificam hoc turbam moderatur tempore Calchas,
  Nomen ab oppreſſo qui Palamede tulit.
Hos ego, ſim quamvis Deus, interpresque Deorum,
  Non niſi ſollicito ſuetus adire gradu.
Tu quoque, ſi ſapias, hanc gentem tangere noli,
  Vibret in innocuum ne Jovis arma caput.
Nam memores iras, ignoſcere neſcia, nutrit,
  Nec timet in fratres bella movere ſuos.
Sed, puto, te facient exempla domeſtica cautum,
  Fataque te retrahent Patris Avique tui.
Proxima, Cauſſidicis impleta loquacibus, ora
  Terrifico reboat nocte dieque ſono.
Sol ibi perpetua latet os caligine tectus,
  Raraque per nebulas lucis imago venit.
Nulla dies caecis, ſed opaca crepuſcula noctis
  Ambiguos faciunt ſaepe labare pedes.
Hinc etiam manco pars paſſu magna vacillat
  Turpiter, & nutans partem in utramque cadit.
Adde, quod & ſpinis rigeant & vepribus agri,
  Et faciat dubium latro cruentus iter.
Hîc habitant lites, & amarae jurgia linguae,
  Hîc fera ſublatâ proelia pace vigent.
Jura dat hoc rabulis Dictator † Ruſticus anno,
  Verba rudi fundens ſemilatina ſono.

† Rabula forenſis, vulgo *Boer* dictus

Hic,

Hic, modo ſi primos intraverit advena fines,
Omnibus exutum tabe perire jubet.
Tertia, non doctis habitata Medentibus, ora
Barbarie craſſa vincit utrumque genus.
* Hîc animo turpi, & vitioſo corpore, mille
Caedibus imperium nobilitatus agit.
Hanc quoque ne ſpera, duce me, contingere terram;
Qua patet, humano tincta cruore rubet.
More Thyeſteo laniantur corpora cultris,
Non tumulus cineres, non tegit oſſa lapis.
Oſſea detractâ per compita carne figura
Ponitur; infeſtant ſpectra tremenda vias.
Ille canem lacerans, hic nudans viſcera felis,
Se putat humanum demeruiſſe genus.
Ille venena coquens, vitiatas inficit auras,
Fervidaque Aeaeis ponit ahena focis.
Hic, ſibi Mercurio viſus ſollertior ipſo,
Excoquit & flammis dura metalla novat.
Hic magicas herbas, unguentaque jactat Agyrtes,
Nec dubitat medio vendere verba foro.
Omnibus at ratio, &, Medicum qui perficit, uſus
Deficit, & morbi cauſſaque visque latet.
Terra ſalutiferos non illa Machaonas umquam
Vidit, tortores Carnificesque tenens.
Eſt avis in terris Medicus quoque doctus amoenis
Mirifica, & cygno rarior ille nigro.
Cumque tot occurrant, vix eſt de millibus unus,
Qui capiat Coi ſcripta verenda Senis.
Graecia, divinam quae nobis prodidit artem,
Vix Medicis nudo nunc bene nota ſono.

* Anatomicus utroque pede claudus, & vitae turpis.

Finitima his regio, diſtinctaque limite parvo
   Quarta jacet, falſis trita frequenſque Sophis.
Gens ignara jugi, nullo ſub Principe, ſectas
   Mille fovens, ſemper ſeditione tumet.
Pectoris indicium ſed longam vana ſeveri
   Eſſe putat barbam, quae tegit hirta genas.
Pallia circumdant macie detrita pereſos,
   Dextra tenet baculum, peraque terga premit.
Lucifugae triſtes hominum commercia vitant,
   Raraque de tetrico pectore verba fluunt.
Hanc quoque praetereas, placidae ſi cura quietis
   Sit tibi, nam caecis eſt via plena dolis.
Qui fugiunt oculos, laqueos & retia tendunt:
   Saepe tenent ſtrictos ſubdola lina pedes.
Cingitur obſcurâ fallax indagine tellus,
   Vt cadat in tectas capta juventa plagas.
Praecipue ſacris haec gens inimica Poëtis,
   Bellaque cum Muſis ſemper aperta gerit.
Nec Latius ſermo, nec Graecus provenit illis,
   Sed tamen ex lingua mixtus utraque ſonus.
Qualia nec Lunâ Medea venefica plenâ
   Murmura, Canidiae nec crepuere minae.
Omnia traduntur magicis implexa ſuſurris,
   Verbaque, quae fundit, non capit ipſe Sophus.
Et licet hîc ſedeant triſti gravitate magiſtri:
   Non tamen illecebris fallere turpe putant.
Ante aditum Logice patranti lumine lena
   Nictat, & imberbes inſidioſa vocat.
Intus habet meretrix, Sapientia falſa, cathedram,
   Et Sophiae titulo templa dicata tenet.

Qua

Quatuor his, tellus ampliſſima, clauditur una,
Vndique quam fluvius cingit inertis aquae.
Haec reliquis vulgo jactatur amoenior ora,
Ruraque finguntur delicioſa magis. (qua
Terraque cum Myſtis, Rabulis, Medicisque propin-
Haec ſit, & attingat proximitate Sophos;
Omnibus ex illis huc partibus adfluit agmen,
Turbaque per pontes itque reditque frequens.
Incola divinas humanaſque improbus artes
Jactat, & ingenii fertilioris opes.
ARCADIAMQUE NOVAM, veteris de nomine, dicunt:
Nam ſolet haec priſcos gens ſimulare ſonos.
Hîc pecus auritum nebuloſis ſaltibus errat,
Et tumidum tollit ſidera ad alta caput.
Haec regio eſt, quo te me ducere juſſit Apollo,
Haec propero nobis eſt adeunda pede.
Huc ubi me ſaltu traduxerat Aliger uno,
Protinus eſt ſpecie mens mihi mota novâ.
Haeccine, magne Deus, mage culta prioribus ora!
Haeccine finitimos vincit amoena locos?
Cor tremit, & foedi conſpectu palpitat agri,
Membraque vix tactâ concutit horror humo.
Margine coenoſi ſteriles en fluminis ulvae,
Et luteam ripam canna paluſtris obit.
Non nemorum video laetos ridere receſſus,
Non ſpargit virides arbor opaca comas.
Gramine non campi, non flavent meſſibus agri,
Florea non Zephyrus frigore rura juvat.
Et nive brumali montana cacumina canent,
Quae tepidis numquam ſolibus icta fluit.

O Deus, has propero terras fuge, docte, volatu,
Et mea felici membra repone loco.
Non ita fas, inquit; Te Phoebus ſqualida rura,
Et fatuis plenos viſere juſſit agros;
Quo nemus Aonium, ſacraſque libentius umbras,
Et loca deliciis uberiora colas.
Ut pretium diſcas doctrinae ponere verum,
Barbaries debet nuda patere tibi.
Vix ea fatus erat; cum ſe tulit obvia nobis,
Neſcio quo voces murmure turba movens.
Veſtis erat vario diſtincta colore catervae,
Nec modus immenſae garrulitatis erat.
Mox ſaliens ripa, picarum more, lutoſa,
Gutture rauciſono ter geminabat; Ave.
Praeſul, ut aëriis numen cognovit ab alis,
Stultitiae coepit carmine ſigna dare;
Et ſtolida implicitos lingua devolvere verſus,
Quos alacri plauſu cetera turba probat:
Nam, quia, tranſlatis elementis, nomina multis
Mercurii poterat vertere fracta modis,
Piëria ſimilem ſibi non credebat in arte
Vivere, nec lepidis verſibus eſſe parem.
Et quia, quae ſpatio ſuperabat, litera fratres,
Proderet arcana tempus & arte diem;
Ingenii trunco fixit monumenta ſtupendi
Arboris adventum teſtificata Dei.
Hîc mihi cum rurſus quateretur frigore corpus,
Auſpicio & tremeret cor mihi triſte malo;
Expediit virgam Deus, & caput icit inepti
Vatis, & aeterno membra ſopore ligat.

Nec

Nec tamen in ſomnis Anagrammata fundere ceſſat,
Temporis aut certi carmina plena notis.
Vix pede promoto venit ecce moleſtior alter,
Et fatuâ tales dat levitate ſonos.
Eſt mihi Rhetoribus ſubducta oratio claris,
Qua ſoleo magnos concelebrare Deos.
Hac ego, mutatis, toties jam Numina, paucis,
Laudibus in coelum, plebe ſtupente, tuli.
Haec toties Satyros, & mulſit concio Panes,
Et tenuit Nymphas vox mea ſaepe leves.
Hanc tibi, nam furum Deus es, recitare libido,
Si vacuas aures tuque comesque datis.
Nec mora; ſed cultos ubi circumſpexit amictus,
Oraque compoſuit, conticuitque diu;
Tuſſiit, eque imo ſuſpiria pectore duxit,
Sic tandem attollens coepit utramque manum.
*Corniger, o noſtris regnator maxime ſilvis,*
*Quem colit Arcadii ſplendor aſellus agri.*
*Lanigeri tutela gregis, coeleſte bovilis*
*Praeſidium, & foedae nobile numen harae,*
*O bene! quod noſtris reſonet tua fiſtula campis,*
*Et caper ad dulces ſaltet ovisque modos.*
Sed non Mercurius praeconia debita Fauno
Suſtinet ulterius, nec ſibi ſcripta, dari.
Et feriens virgae perfrictam verbere frontem
Dejicit, & foedo contegit ora luto
Ingemit, &, magni caſum miſerata magiſtri,
Supplicium furum turba veretur idem.
Et, fer opem, nam ſola potes, nocturna Laverna,
Clamat, & occultis eripe, Diva, dolis:

Si parat hanc purgare viris ſuracibus oram,
Arcadiam parvo tempore nemo colat.
Ille parens furum, Cacoque rapacior ipſo,
Vindicat in nobis; quod facit ipſe, neſas.
Quis ferat Autolycum piperata tangere dextra
Omnia, nec ſocios criminis eſſe pati.
Haeccine num ſimiles inter diſcordia concors,
Haec fraterna tibi jurgia, Diva; placent?
Non tulit obſcurae Deus haec convicia turbae;
Carcere, ſed faciam, furta luatis, ait.
Nam mihi cum turpi nihil eſt commune Laverna,
Nec, duce me, quiſquam furta nefanda facit.
Auſpiciis quicumque meis furatur, honeſte,
Triſtia nec domino damna querente, rapit.
Sed mora, futilibus quam primo margine nugis
Injicitis, dudum taedia mille dedit.
Interior nobis regio penetranda, moleſti
Cedite, feſtinis, ſic volo, detur iter.
Turba odioſa fugit, ſe poſt ſpineta recondens,
Tertita penniġeri voce miniſque Dei.
Reſtitit at * corvo ferali nigrior unus;
Et caput & piceis horridus ora pilis.
Frigida Naſonis verbis epigrammata ſuetus
Texere, vel vatis, Bilbilis alta, tui.
A teneris doctus famoſos condere libros,
Sacrilego aut magnos ore notare Deos.
Aut, olido didicit quae fornice, mittere verba,
Opprobrium Linguae, Roma diſerta, tuae.

Cri-

* Medicus *H. Spoor* dictus, auctor inepti & ſtultiſſimi libelli, qui Faviſſae Utriuſque antiquitatis vocatur verſibus partim obſcaenis, partim impiis, & tamen omnibus insulſis & barbaris, plenus.

Criminaque in Pediam ſolitus, quot carmina, legem
Tot facere, & levibus vulnera mille modis.
Malleus e ferro, metuens quem dextera fuſtis
Geſtabat, baculi vindicis inſtar erat.
Coepit hic obſcaenis Epigrammata promere labris,
Carmine famoſo meque ducemque notans.
Sed Deus arrepti limoſo gurgite dextra
Obruit impurum terque quaterque caput.
Oppletamque luto, quae tot convicia, linguam,
Fuderat, exſecuit, labraque junxit acu.
Et mutilum palo corpus ſuffixit acuto,
Membra darent corvis ut laceranda cibos;
Seraque poſteritas, exemplo territa tali,
Diſceret a turpi mentem inhibere probro.
Mox tamen ecce aliud ſe nobis obtulit † agmen,
Et parat officio nos retinere novo;
State viri, clamans; regionem viſere noſtram
Si ſedet, hinc vobis dux capiendus erit.
Nam regit ambiguos non hîc via regia greſſus,
Inveniet rectum nec peregrinus iter.
Ducimus errantem nos per compendia turbam,
Tangitur & ſpatio meta cupita brevi.
Arcadiae quicumque cupit contendere ad arcem,
Quae medio montis culmine vaſta patet,
Nos modo ſi ſequitur, non longas ingemet artes,
Sentiet aut aevi ſe brevitate premi.
Non gravis accinctos hîc urit ſarcina, libri
Non juvenum duro pondere colla terunt.
Nec magis hîc feſſo manat de corpore ſudor,
Quam ſi quis faciat languidus Urbis opus.

† Doctorum Compendiariorum.

Pro-

Protulit ut ductor ſtudioſae haec verba catervæ,
Aëra pars magnâ cetera voce ferit.
Et manibus parva protendens mole libellos,
Ut legerem titulos ambitioſa petit.
Indicibus variis, quos nunc exponere non eſt,
Spondebant faciles ad ſtudia alta vias.
Qualiter, Amſteliam ſi quis peregrinus ad urbem,
Cui Paphiis aetas luſibus apta, venit,
Protinus, infamem promittens pellere morbum,
Porrigitur turpi charta pudenda manu.
Qua miſer in fraudem ſi ſpe deceptus inani
Incidit, errorem tempus in omne dolet.
Sed medicum longo ſi doctum conſulit uſu,
Has juvenis technas inſidiaſque cavet.
Sic ego Mercurii didici contemnere juſſu,
Quae ſtudiis cladem, ſubdola dona, ferant.
Nam procul hinc, dixit Deus, i lenonia turba,
Artibus exitium nata creare bonis:
Quae mala mens partes alienas ſumere ſuaſit?
Munera quid, ductor perfide, noſtra rapis?
Me pater incertam juſſit conducere pubem,
Et via ſub veſtro numine, dixit, erit.
Mercurium venerata Ducem, ſibi docta vetuſtas
Ad Sophiae verae limina fecit iter.
Indice me Graecis patuere ſacraria Phoebi,
Et Latium vidit, me duce, templa Dei.
Quos prior inſignes, quos haec fert ſerior aetas,
Sidera conſcendunt, me comitante, viri.
His ego doctrinae ſpatioſos detego fines,
Et praeco lento lata per arva gradu.

Vna, ſed illa via eſt longiſſima, plena laboris,
Et quam difficilem multa ſalebra facit.
Hanc quicumque tenet, nec devia quaerit, honeſtâ
Dulcia doctrinae praemia fronte geret.
Meta triumphales oſtendit longa coronas,
Barbarie domitâ quas ſibi victor habet.
At vos, qui petitis ſpatio *compendia* parvo,
Perpetuâ torpor tabe perire ſinat.
Ite, redite vias, o ſocors agmen, eaſdem,
Siſyphio ſuetum volvere ſaxa modo.
Haec Deus; at celeri per tritos concita calles
Barbariae repetit culmina turba gradu.
Sed quia non ultra, quo tenderet, eſſet, eodem
Tramite mox verſos fertque refertque pedes.
Haud procul hinc, piceis obſcuro floribus arvo,
Serta ſibi nectens viſa caterva fuit.
Spectabant omnes, demiſſo vertice, terram,
Et gremio lectas quisque premebat opes.
Quod genus hoc hominum, ductor fidiſſime, dixi?
Quem, precor, in finem tot ſibi ſerta parat?
Quae luteos tanto ſtudio decerpere flores
Stultitia eſt, & vix germina digna legi?
Audiit in prati repens mea margine verba
Unus, & attollit lumina, nosque notat.
Hos, precor, o Juvenes, devertite, clamat, in hortos,
Si ſtudium cultae pectora vocis habet.
Carpite de calathis ſuaviſſima munera plenis,
Eloquii noſtrâ vis bona creſcat ope. (bis;
Sive opus eſt gravibus, ſimulant quae fulmina, ver-
Pectora vel placidis flectere lenta ſonis.

C Sive

Sive placet vobis vibrans ſententia, vel quae
Lumina ſermoni, clara figura, facit.
Seu juvat exemplis conferre recentia priſcis,
Seu juvat arguti fabula plena joci.
Omnia de largo fundet mea copia cornu,
Multaque ſermoni gratia ſemper erit.
Tot mihi jam famam debent nomenque diſerti,
Et viſa eſt noſtro munere lingua potens.
LANGIUS ille ego ſum, trivialis fama palaeſtrae,
Nec minus in magnis notus ubique ſcholis.
Purpureos docui centonibus addere pannos
Rhetoras, & rapto vivere, primus Ego.
Per mea poſt ingens veſtigia turba cucurrit,
Floribus ut veterum jam prope prata vacent.
Hîc *Polyanthea* eſt, hîc *collectanea* vobis
Dantur, & e doctis *formula* multa libris.
Hîc *gradus* ad ſacri Parnaſi culmina ducit,
Hîc tibi divitiis plena *faviſſa* datur.
Haec *dormi ſecure*, haec *mecum vade* vocatur,
Haec *comes* in longas charta parata vias.
Inſtruit haec Vates Oratoresque *ſupellex*,
Haec inopi grandes *Gaza* recludit opes.
Jamque ſuas nobis operoſas tradere nugas,
Corporis & vaſti vile, parabat, opus.
Cum Deus, o ſterili merito damnate labore,
Has pueris merces vende, magiſter, ait.
Non eget his, puros ſolitus qui ducere fontes:
Sed Tibi limoſas ſponte relinquet aquas.
Degener eſt, curâ qui non cumulare perenni,
Et ſtruere immenſas ipſe laborat opes.

Sic,

Sic, pecus ignavum, fuci ſubducere gaudent,
Quae ſtudioſa ſibi mella coëgit apis.
Jamque Deus pergebat iter: mox impulit aures
Appoſita veniens raucus ab aede ſonus.
Stabat humi depreſſa domus, caligine ſepta:
Firmabant rigidae lumina caeca fores.
Carceris haec ſpecies, Deus inquit, inertis; & illum,
Quem trepidas, faciunt ferrea vincla ſonum.
Hîc humiles obſcura premunt ergaſtula lixas,
Quos jubet a caſtris Phoebus abire ſuis.
Hîc capita aerumnis habitant damnata ſupremis,
Poenarum miſeros hîc genus omne manet.
Grandia veſanis hîc plebs ingloria curis
*Lexica*, terribili mole tremenda, facit.
Hîc ſibi *Theſauros* linguarum congerit, ille
Nomina quîs populus quiſque notatur, habet:
Geſta ducum Regumque librum conſtipat in unum
Alter, & *Hiſtoriae Lexicon* eſſe jubet.
Temporis hic ſudat ritus conquirere priſci,
Quae ſacra, qui cultus, quae data jura foro.
Neve velit veterum luſtare volumina quiſquam,
Quae brevitas vitae ſingula noſſe vetat;
Colligit Herculeis hic vaſtum *Lexicon* auſis,
Quod mare, quod terras, ſideraque alta capit.
Tempus ad hoc, quodcumque a nato contigit orbe,
Ordine jam prodit litera quaeque ſuo.
Aſpice, quam nigro Calepinus colla cucullo
Velet, & immundis faecibus ora linat.
Proximus, aeratis attritus crura catenis,
Ponderis Hofmannus ſub gravitate gemit.

Aurea ſed cohibent STEPHANORUM vincula dextras,
Nam tenet in triſti gens ea regna domo.
Pone ſedent plures, tenebroſo fornice clauſi,
Quos nimium miſeros vile fatigat opus.
Vnica ſunt diro ſolamina carcere vinctis,
Quod ſoleat nexos viſere turba frequens.
Nullus enim hac edit regione volumina, qui non
Hinc ſibi praeſidium ſupplice voce roget.
Carceris ignavis ſcriptoribus atria fervent,
Et colit obſcuram vilior ordo domum.
Vnus ibi ante alios, pannoſa volumina geſtans,
Et ſibi multiplici nomen ab arte petens;
Furtiviſque notis Latios ſpurcare Poëtas
Auſus, & iratis ſcribere multa Diis;
Vulnera qui dederat docto ſine fine SEVERO,
Multaque reliquiis ALBINOVANE tuis;
Laeſerat & laceri diſperſa PHILEMONIS oſſa,
Abſtuleratque tibi, culte MENANDRE, ſales;
Carceris umbroſi ſubiens penetralia, furtim
Regales Stephani deſpoliabat opes.
Quem Deus ut vidit, concepit fervidus iras,
Et pede protruſum juſſit abire foras.
Et, cito te referas, o furaciſſime ſcriptor,
Dixit, ad ignavis antra dicata viris.
Inter Ephemeridum ſartores regna teneto:
Serviat imperio bibliopola tuo.
His confecta levi ſummaria vende labore,
Creſcat & indicibus res tibi curta datis.
Fataque, te, lector diſcat, praefante, librorum,
Donaque dent fatui, quîs tua furta dicas.
Sed,

Sed, moneo, poſthac ne Commentaria ſcribas,
Foedaque ne maculet ſcripta venuſta manus.
Ordinis illa data eſt Criticis provincia primi,
Quaeque premit tantos aemula turba viros.
Hoc agat ille decus Franci *Salmaſius* orbis,
*Scaliger* hoc docti Rex agat ille chori.
*Lipſius* hoc ſumat, Belgarum gloria, munus,
*Grotius* has partes, *Heinſiadaeque* ferant.
Nec minor hanc curam generoſo *Douza* parente
Vindicet, & Muſis *Voſſia* ſacra domus.
Detergat veteris maculas *Gronovius* aevi,
Accumulet *Barthî* ſedula dextra notas
Sacrilegoque tuo laceratus *Graevius* ore
Oblitos doceat verba Latina loqui.
*Broukhuſius* nitidâ perfundat luce Poëtas,
Nec timeat Momos poſt ſua fata rudes.
Hos tu ſemideos, quos addit gloria coelo,
Et dedit aeternum fama benigna decus:
Hos tu quotidie petulanti, Zoïle, lingua
Caedis, & illorum creſcere clade cupis.
Hos, tamquam fatuos, tua ſcripta procacia rodunt,
Et velut eſſet iners & ſine mente genus.
Dum tonat haec, rabidamque Deus candeſcit in iram,
Fur dederat turpi jam ſua terga fugae;
Et pede ſuſpenſo vicinam repit ad aedem,
Antraque, quîs tegeret crimina tanta, petit.
Dum fugit, agnoſco, furemque prehendite, clamo:
Alterius rapuit praedo nefandus opes.
Supplicium metuat, ſcelus hoc quicumque receptet,
Et dominis dubitet rapta referre ſuis.

Jamque Deo fruſtra juſtum remorante calorem,
Accelero paſſus, injicioque manum.
Sic tibi, me vivo, tot abibunt crimina? dixi,
Impia nec turpi ſanguine facta lues?
Quae fera probroſis moviſti proelia ſcriptis,
Jam capiti referam pernicioſa tuo.
Et faciam doctis ſis inteſtabile nomen,
Ne tibi quis poſthac poſſet habere fidem.
Te melior tyro naſo jam ludet adunco,
Et pueris tantus fabula doctor eris;
I, ſequere, obtorto raptus, nequiſſime, collo,
Ad ſolium Phoebi jam ſtatuendus eris.
Vt meritas referat convicta calumnia poenas,
Lexque notet frontem Remmia jure tuam.
Jamque reluctantem ſummâ mea dextra parabat
Vi trahere ad magni vindicis ora Dei.
Cum mea, Mercurius, ſervans veſtigia, juſſit
A miſero, dictis his, cohibere manum.
Quae tibi damnato tam turpi gloria fure,
Conſcia quem ſtimulis mens aget ipſa feris?
Palma nec imbelli te ducat ab hoſte relata,
Qui tibi convictas jam dedit ante manus,
Fervor, & immodicus juvenilis pectoris aeſtus,
Conſilio faciant, me monitore, locum.
Non probat hunc in te moderatior ordo calorem,
Et ſatis invidiae ſcis ſupereſſe tibi.
Innumeros hoſtes, in te qui tela miniſtrant,
Jam tibi libertas & pia lingua dedit.
Vtilior, quaeſo, poſthaec te cura moretur,
Nec pereat rixis turpibus hora fugax.

Inge-

Ingenium placidas ſedatum transfer ad artes,
Et ſtudiis veſtrâ gloria creſcat ope.
Mellea te teneant Peligni carmina Vatis,
Vivat & officio culta Corinna tuo.
Qui rate Palladia temeratas prodidit undas,
Membra tuâ videat ſana redire manu.
Obſequor, o, retrahoque manum, certiſſime ductor,
Et mihi, quam pietas induit, ira cadit.
Hanc tamen, in quam ſe fugitivus conjicit, aedem
Auſpicio liceat jam penetrare tuo.
Hîc, ait, Arcadiae ſublimis curia ſurgit,
Barbariae proceres qua dare jura ſolent.
Arbiter hîc doctum corruptus judicat orbem,
Et fora Dictator ſaeva ſuperbus agit.
Qui tenet †hoc faſces anno temerarius, hoſtis
Ille tui cauſſam ſanguine junctus agit.
Dat veniam hîc balbis, vexat cenſura diſertos,
Et notat eximios & ſine labe viros.
Nuncius e doctis huc advolat undique terris,
Et nova mendaci murmure Fama ſerit.
Cernis Ephemeridas conductos texere ſcribas,
Quas levis ingenti turba favore legit:
Et bona pars blando venalem munere gentem
Allicit, & libris ambitioſa datis.
Scilicet ut laceris intexta volumina peplis
Auctoris faciant nomina clara tui.
Hanc ſibi enim legem gens mercenaria dixit,
Laudibus ut penſet munera miſſa datis.

Poſſidet

† *Bernardus* Ephemeridum ſcriptor, qui, quae in Republ. literaria nova prodeunt Opuſcula, nuntiat.

Poſſidet hic multis conclavia ditia libris,
Cui modo vix codex unus & alter erat.
Exiguo creſcit res huic libraria ſumptu,
Datque novos cupide Bibliopola libros.
Imperat hoc cunctis vectigal Cenſor acerbus,
Et genus auctorum dura tributa premunt.
Sic ubi me monuit, Dominos hîc eſſe ſuperbos,
Regia Mercurius tecta ſubire jubet.
Limine vix tacto; quicumque, reſiſte, viator,
Clamat, & inſano janitor ore tonat.
Quod genus? unde domus? qui te genuere parentes?
Quae tibi ſunt artes? quae tibi ſecta placet?
Quem titulum jactas? quod dat tibi patria nomen?
Quot tua jam libros impigra dextra dedit?
Omnia nam noſtris haec conſignanda tabellis,
Ut tua poſteritas fata futura ſciat.
Proripe, Mercurius, te limine protinus, inquit,
Non agit hunc famae vana cupido virum.
Nec venit, ut veſtrae captet praeconia gentis,
Aut titulos turpi munere vilis emat.
Degeneres animos haec jactet nominis aura,
Inque vicem mulam mula ſtrigoſa fricet.
Magniloqua fatuis hos lingua vendite fumos;
Fallite, quos laudis ducat inanis amor.
Janitor, ut juſſus temerari cernit heriles,
Ad dominum, qui tum ſceptra tenebat, abit.
Hoſtis io! en veſtros turbat novus advena fines,
Et parat infeſto tecta ſubire gradu.
Haeccine, Dictator, toleranda audacia, magne?
Sic tua contemni juſſa, nec ulte, ſines?

Jam

Jam coëat, fremit Hic turbata voce, Senatus,
Ut ferat in dubiis turba ſodalis opem.
Fit ſtrepitus tectis ingens, reſonantque cavernae,
Unicus in tota clamor, ad arma, domo.
Huic ſtilus, huic calamus, quem theca promit, acutus
Sumitur, huic clypeus craſſa papyrus erat.
Sic ruit ad ſolium gens conjurata Tyranni,
Pro domini cauſſa certa ſubire necem.
Unus Ephemeridum deerat celeberrimus auctor,
Cui *Selecta* decus *Bibliotheca* dedit.
Hunc oculis furioſa cohors, hunc voce requirit,
Hunc petit ingenti murmure quiſque Ducem.
Sed, modo de manibus noſtris elapſus, opacam
Repſerat in cellam, membra ligante metu.
Mox tamen, a ſociis latebra deprenſus in atra,
Cogitur ad ſolium Principis ire ſui.
Siccine Dictator, timidiſſime, prodis amicos,
Clamat, & imbelli non capis arma manu?
Quo tua nunc abiit famoſa protervia linguae?
Quo cecidit mentis ſpiritus ille ferae?
Nunc age, pro cauſſa communi ſuſcipe ferrum,
Telaque in infeſtum mitte parata caput.
Sponte laceſſitus tibi jam venit obvius hoſtis,
Et tua jam multo vulnere terga ſecat.
Nil mihi cum tali poſthac erit amplius hoſte,
Reſpiciens leporis more fugacis, ait.
Cum mihi jam, populis pandens oracula, princeps
Fixerit in celſis Ordo tropaea jugis.
Et mihi Philoſophi dederint jam terga fugati,
Dic, quid cum Critico Grammaticoque mihi?

D Qui

Qui niſi literulas & nudas vendere voces,
Quaeque carent juſto pondere dicta, nequit:
Carmina vel venae ludit monumenta puſillae,
Aut facit ad populum publica verba rudem.
At mihi quotidie creſcit nova pagina; nemo eſt,
Qui numero plures ſcribat in orbe libros.
Edita qui nobis numerare volumina ſperet,
Is citius numeret ſidera fixa polo.
Pigritiae vitam ſequitur laudator inertem,
Jam vacuus marcet luſtra labore decem.
Me labor & famae commendat cura perenni,
Hunc natum vix ſcit terra Batava ſibi.
Veſpera per luſus & pocula ducitur illi,
Me vigilem mediâ nocte lucerna videt.
Huic ſolidae demunt partem convivia lucis,
Me ſtudiis alacrem ſobria menſa refert.
Ille jocis mordax, dictiſque facetus habetur,
Me decorat nubes frontis opaca gravis,
Et nitor ingenii, morumque polita venuſtas,
Cultaque natalis munere lingua ſoli.
Aëre ſub denſo, craſſiſque paludibus orto
Huis animus Batava ruſticitate tumet.
Muneribus proceres, & plebs me laudibus ornat
Jam canor Eois occiduiſque plagis.
Denique tam ſolidis mihi fulta eſt fama columnis,
Poſſet ut has juvenis ſpernere tuta minas.
Nec titulos dabit haec, neque laetos rixa triumphos,
Nec Leo cum damâ bella fugace gerit.
Unica, frangamus quibus hoſtem tela tumentem,
Sunt ſuper, o noſtri Rex venerande chori.

Ejus

Ejus ut aeternis damnetur fama tenebris,
Poſtera nec norint ſecula facta viri.
Qui meruit noſtras, annalibus excidat, iras;
Nomina nec faſti commemorare velint.
Et data ſi fuerint temerè praeconia quondam,
Deleat haec juſſu facta litura tuo.
Dixerat, & turbam jam pene incenderat omnem,
Cum prope Mercurium meque venire videt.
Averſoque tremens poſtico elabitur, & ſe
Finitimae confert in regionis agrum.
Caetera Mercurium, poſito, venerata, furore,
Turba, ſibi numen conciliare ſtudet.
Neve ſuae noceant unius crimina genti,
Sed premat auctorem debita poena, rogat.
Supplicibus veniam miti Caducifer ore
Dat, placida demens fronte ſonoque metum.
Utilis eſſe poteſt doctis induſtria veſtra,
Meta miniſterio ſi modo juſta datur. (lumen,
Veſtrum opus eſt, capiat quodcumque, docere, vo-
Et nova doctorum ſcripta referre virûm.
Sit procul a tenui rabies faſtuſque labore,
Et teneat verum ſcriptio veſtra modum.
Nulla magiſterii vobis inſignia Phoebus
Eſſe, ſed ut ſitis nuncia turba cupit.
Nec grege de veſtro quiſquam cenſoria vibret
Fulmina, nec procerum ſcripta verenda notet.
Imperioſa tonet ne vilis verba viator,
Conſulis aut partes lictor acerbus agat.
Jam poſito repetat quiſquis ſua penſa tumore,
Et ſibi mandatum viribus aequet opus.

Non mihi, confiteor, clementia tanta placebat,
Viſus & eſt aequo lenior eſſe Deus.
Siccine, juſte Deus, toties qui caſtra tumultu
Muſica turbarunt, lentus abire ſines?
Si tibi rixoſae, dixi, ſtat parcere genti,
Omnis in hoc unum recidat ira caput.
Jamque ego, ſi pateris, fugitivum perſequor, & quîs
Se latebris quaerat condere, ſcire volo.
Annuit ut, ducente Deo, mox garrula linquo
Tecta, per averſas egrediorque fores.
Et premo dum campo fugientis terga patente,
Perſequor adverſi montis ad uſque pedem:
Inſtar enim modico ſurgebat vertice montis
Collis, & appoſitam deſpiciebat humum.
Arx ibi, ſed temere munita, cacumine ſummo
Arcadiae poſitas gentis habebat opes.
Praeſidium, variis miles collectus ab oris;
Maxima ſed Francae portio gentis erat.
Quae ſimul ac clivo popularem vidit anhelum,
Haec, ait, o patriae gloria, caſtra ſubi.
Quem fugis, o vindex hodierni maxime ſecli,
Et nova qui priſcis eſſe priora doces?
Te ſibi praefectus noſtrae Perraltius arcis
Imperii ſocium vellet habere ſui.
Nam, duce te, veteris mirantes temporis artes
Ingeniis vertent terga pudenda novis.
Te Duce, de Latio ponemus & Hellade victis,
Vt decet, Armoricis laeta tropaea jugis.
Arma cape; en noſtrae, quem tu fugis, imminet arci
Hoſtis, & intrepidâ ſuſcipe frena manu.

Ille,

Ille, ubi ſe tutum credit munimine valli,
Imperii tumidus clamat honore novi:
Claudite jam ſocii portas, defendite muros,
Diraque in adverſum ſtringite tela caput.
Excitus hoc media Perraltius arce tumultu
Proſilit, & pavidâ corripit arma manu.
Quis veterum, nigro, clamat, protractus ab orco,
Vim parat, & regnis bella ſuperba meis.
Jam, puer, *alternis* dextram *ſermonibus* arma,
Telaque fer, priſci quîs cecidere viri.
Jam latus *interpres* ſtipet, vernacula turba,
Et veteres noſtro quae docet ore loqui.
Scripſerunt patriâ qui *commentaria* linguâ,
In medium ſtrictis enſibus agmen eant.
Tot *lepidos* nobis qui confecere *libellos*,
Subſidio firment ultima terga ſuo.
Imperio extremum mecum tutabitur aequo
Agmen, ad hanc noſtram qui fugit hoſpes opem.
Proditis ignotas qui tot majoribus artes,
Sedula lixarum turba ſubite vices.
Dixerat: & portis aciem praefectus apertis
Explicat, atque aditu me prohibere parat.
Sed; ſimul ire Dei ductu me vidit ad arcem,
Ignavâ fugiens projicit arma manu.
Ultimus exierat, repetit munimina primus,
Qui modo in imperii parte receptus erat.
Cetera turba, ducum vanos imitata pavores,
Feſtino rediit in ſua ſepta pede.
Vectibus hic portas, hic objice munit aheno,
Ferratas geminat poſtibus ille ſeras.

Sed labor, ut ſemper, miſeros laſſabat inanis,
Nam, feriente Deo, mox patuere fores.
Sponte, ſeris lapſis, ſe ferrea clauſtra relaxant,
Et media jam me ſiſtit in arce Deus.
Atque, age, Barbariae Theſauros inſpice, dixit,
Et quas praecipue poſſidet Arcas opes:
Incutiat nullum levis armatura timorem;
Jam poſuit juſſis arma coacta meis.
Inque ſuas calamum tractat dilapſa cavernas,
Quae modo vibrabat dextera tela minax.
Ad laevam domus ampla jacet, depreſſaque multo
Fornice, quae tecto vix ſuper extat humum.
Hic latet Arcadiae ſub terra condita Gaza,
Haec, duce me, domus eſt jam ſubeunda tibi.
Atria ſubluſtri pellebant luce tenebras;
Quam dabat auratis multa taberna libris.
Protinus intranti nitidos eme, culte, libellos,
Hoſpes, ait blando Bibliopola ſono.
Seu libet obſcuros Orientis diſcere reges,
Raptaque Pellaeâ Perſica regna manu.
Seu vacat hiſtorias populi luſtrare Quirini,
Fata vel Auguſtae ſcire viceſque domus.
Sive placent Tragici ſublimia verba cothurni,
Seu recreant ſocci dicta jocoſa levis.
Seu juvat arcanas rimari Principis artes,
Aut populum rector qua ratione trahat.
Sive polit mores ratio quae mira venuſtos,
Seu bene dicendi cura lepoſve movet,
Omnia non tetricis hîc en conſcripta magiſtris,
Francia quos populis ingenioſa dedit.

Sed procul a noſtris, ſi quaeras forte, tabernis,
Quos facit horribiles lingua Latina, libri.
Nec mihi, doctrinas quae tradat, charta moleſta
Venditur, aut criticis pagina plena notis.
Hîc quoque non turpi carioſa volumina tabe,
Vermibus exeſos aut tibi finge libros.
Si tibi fumoſus, ſi tectus veſte ſuilla
Delicias faciat ſcriptor, abire licet.
Emtores tibi quaere, novis qui lenta libellis
Otia; Mercurius, fallere, dixit, amant.
Quîs labor & pretium pereunt, hac merce parata,
Scriptave quîs iterum projicienda placent.
Mox ſonus ex aula media pervenit ad aures,
Et mea convertit lumina turba frequens.
Rhetor ab excelſa faciebat verba cathedra,
Arcadiae dotes deliciaſque canens.
Maxima materies, Francae praeſtantia linguae,
Et nitor, & ſecli forma polita novi.
Quis furor, exclamat, veteres ediſcere linguas?
Perdere quis ſtudio tempora prima levi?
Quid tibi cum lapſis, pubes popularis, Athenis?
Quid facit ingenio Graecia vaſta tuo?
Cultior eſt noſtro ſub Rege recentior aetas,
Quam prius, Auguſto Principe, Roma fuit.
Ingenio populum quae Francia vincit utrumque,
Eloquii ſuperat vi quoque ſola duos.
Miretur rapidi ſi quis Demoſthenis arma,
Fulminei ſtupeat qui Ciceronis opes:
Audiat is noſtros cauſſas orare Patronos,
Et decus hoc, dicat, ſecula noſtra ferunt.

Quae

Quae mihi verboſus non taedia fecit Homerus,
Et vix humano Pindarus ore tonans?
Quem tua jam tangunt numeroſa poëmata, Flacce?
Cui pius AEneas Aſcaniuſque placent?
Ruſtica jam tua ſunt, teneri Praeceptor amoris,
Carmina, nec noſtris moribus apta ſatis.
Cynthia vix levibus jam pulchrior eſſe figuris
Creditur, & nullum Delia nomen habet.
Quis tibi jam ſcenae vellet dare regna, Terenti?
Laudaretve tuos, frigide Plaute, jocos?
Tot tibi tamque dabit facundos Francia vates,
Immodicam rabiem qui cohibere ſciant.
Quîs calor ad leges, quas fert nova turba, domatur,
Nec niſi cum ſana qui ratione furunt.
Quis legat hiſtorias, o mendax Graecia, veſtras?
Aut amet annales, credula Roma, tuos?
Vix pueros ducunt noſtrates Caeſaris acta,
Bellaque Pellaei prodigioſa Ducis.
Impleat hoc aevum Ludovici gloria Magni,
Materiem libris millibus ille dedit.
Geſta triumphalis, populares, condite Regis,
Qui rediit victor ſemper ab hoſte domum:
Et ne poſteritas tot credere mira recuſet,
Occupet haec noſtras unica cura manus.
Eſt animi nobis libertas rara, fideſque,
Et bona mens, culti fida magiſtra ſtyli:
Haec puero primis ſint ſola elementa ſub annis,
Jam tener ut Regem diſcat amare ſuum.
Hinc veniet rerum multo tibi grandior uſus,
Quam ſi praeteriti temporis acta legas.

Si

Si tamen e Latio vel Graeco fonte rigandas
Ingenii venas pauperis eſſe putes.
Ecce tot in noſtram converſa volumina linguam,
Quas pia nativas dat tibi Mater opes.
Jam poteris doctus, jam jure diſertus haberi,
Excutias patriae ſi modo ſcripta tuae.
Hoc precor ad dextram conclave intrate, juventus,
Quantaque ſit noſtri, diſcite, gaza ſoli.
Haec habet interpres ſpatioſi membra Palatî,
Hic vertit veteres impigra turba libros.
Dividit his aequa Praefectus lance labores,
Et famulae ſubeunt penſa diurna manus.
Huc ego, pertaeſus declamatoris inepti
Jurgia, Mercurio, me, praeeunte, fero.
Ordine perpetuo ſubſellia longa tenebat
Turba, caput cubito fulta, ſtilumque tenens.
Servabant cuncti taciturna ſilentia, & ora
Albebant cera pallidiora nova.
Pulpita celabant librorum mole latentes,
Spiſſaque ſtipabant Lexica utrumque latus.
Scalpebat caput hic, digitos rodebat & ungues
Alter, in hirſutas ibat at ille genas.
Vellebat ſparſos alius ſine lege capillos,
Hic ſibi tundebat pectus utraque manu.
Ille minabatur muros foedare cerebro,
Quod nova non priſco vox foret apta ſono,
Quodque diem membro cum totum impenderit u-
Cerneret elumbi repere verba gradu. (ni,
Unus erat, denos qui bis ſudaverat annos,
*Curtius* ut poſſet veſte nitere nova.

Hic *Taciti* tentans aenigmata vertere Francis,
Egerat in tenebris plurima luſtra nigris.
Jam duo Pindarici jugularant carmina *Flacci*,
Tertius & munus jam rapiebat idem.
Quid referam gemitus & lamentabile murmur?
Quo veterum implebat ſaucia turba domum.
Hîc *Cicero* primum ſucciſo poplite labi,
Hîc lacero viſus pectore flere *Maro*.
Hîc meus, a ſtolido nudatus milite, raptas
Lugebat veneres, *Arbiter*, ire ſuas.
Miſcebat lacrimas tenerorum *Luſor amorum*,
Delicias poſtquam ſenſit abiſſe ſibi.
Talis erat Gothico facies populante furore
Italiam, docti quo periere libri.
Sîc erat, ingenuas cum Turcus perderet artes,
Pelleret & doctas ex Helicone Deas.
Haec recolens, iterum noſtrum trepidare puſillum,
Et mea vitantem lumina, cerno, virum.
Hac quoque Barbariae, tu Gallule, parte moraris?
Hîc quoque tu pretio vertis, inepte, libros?
Jam mihi ſupplicium pendes reprehenſe, nec ultra
Effugies noſtras, improbe latro, manus.
Parce per, o, clamat, veneranda oracula Chriſti,
Quae tibi protendo verſa labore meo.
Impie, divinas tibi quis corrumpere chartas
Suaſit, & impurâ tangere ſacra manu?
Qui, pia Chriſtiadum quae gens Myſteria credit,
Cuncta jubes tectis fraudibus ire foras.
Religio, ſciſſos dudum laniata capillos,
Se doluit miſere, te jugulante, mori.


Quae

Quae pietas Regem movit ſpectata Boruſſum,
Movit & ardorem, terra Britanna, tuum.
Haec eadem Belgas ſanctas flammabit in iras,
Ut ſua ſit ſummo gloria ſalva Deo.
Et tua vindicibus jam cernes ignibus uri,
Sciſſaque carnificis ſcripta perire manu.
Haec ego dum toto commotus pectore fundo,
Jam trepidâ noſter verterat ora fugâ.
Mercuriuſque ſequi, leni ſermone, parantem,
Increpat: o furiis hunc modo linque ſuis.
Caſtus in infeſtum jam plures Numinis hoſtem
Armavit Myſtas religionis amor.
Me ſequere, & noctis cum pars modo parva ſuperſit,
Has, duce me, patulas ingrediare fores.
Par erat hîc ſpatium, ſimiliſque prioris imago,
Multaque ſcribentum turba jacebat humi:
Ex *Polyantheis*, congeſtos inter acervos,
Alterius cupide diripiebat opes.
Deque *Locis* furans *Communibus* omnia, grande
Promebat parvo tempore ſcriptor opus.
*Lexica* cum *Gloſſis*, *Analecta*, *Theatra*, *Medullae*,
*Theſauri*, *Methodi*, *Bibliotheca*, *Penus*.
*Faſciculi*, *Flores*, *Syntagmata*, *Symbola*, *Silvae*,
*Notitiae*, *Tabulae*, *Lampas*, *Acerra*, *Faces*.
*Deliciae*, *Phraſes*, *Suadae*, *Proverbia*, *Claves*,
*Atria*, *Veſtibulum*, *Janua*, *Porta*, *Viae*.
Et quae praeterea jejuno ſueta ſupellex
Materiem craſſis ſuppeditare libris.
Omnis in immundis erat haec farrago grabatis,
Corpore quos humiles turba premebat iners.

Mox medios inter video diſcurrere lectos,
  Quîs erat in dextra parva crumena manu.
Agnovi, & mecum, gens haec Libraria certe eſt,
  Cui pretio grex hic vendere ſcripta ſolet.
Edita jam pridem reparare volumina, quidam,
  Et nitidis, clamat, ſtat renovare typis.
Dote nova poteris qui curam ornare recentem,
  Huc ades, & doctis amplificare notis.
Sed mora, ne lucrum pereat mihi, longa faceſſat;
  Cras operis debet pagina prima dari.
Septima quaeque dies foliis ſit meta quaternis,
  Sex habeat finem menſibus iſte labor.
Hanc quicumque fidem dederit, ſeſtertia ſeptem,
  Bis feret, & denos, munera larga, libros.
Tollit ad haec avidas promiſſa *Minellius* aures,
  Seque levant *Thyſius*, *Farnabiusque* toris.
Hoc mihi, projecta ferulâ, *Schrevelius*, inquit,
  Si tibi ſint cordi commoda, detur opus.
Mox alii, quorum niſi Ludi nomina Rector,
  Nemo tibi dicat, vociferantur idem.
Nos pete, *Germani*, gens indurata labore,
  Clamant, ſi lucri pectora tangit amor.
Contenti modica mercede, volumina vaſto
  Pondere conſuemus prodigioſa dare.
Vbere praeterea ditabimus indice molem,
  Frons & erit titulis ambitioſa novis.
Emerita mihi nil cum gente, librarius inquit:
  Jam poſcunt alias tempora noſtra manus.
Gens mihi de culto quaerenda politior orbe,
  Cui bene ſcribendi mens cynoſyra bona eſt.

Hanc

Hanc mihi, ſi quis adeſt, operam det honeſtior ordo,
Francia quem fauſto ſidere terra tulit.
Haud ſatis eſt obſcura notis exponere longis,
Tritaque vulgatis promere dicta libris.
Ipſa ſed Auctorum verbis confuſa novatis,
† Perpetuo filo reddere verba decet.
Haec nova divino Francis ars tradita dono,
Et venit haec libris maxima lena novis.
Surgit ad has voces immenſa tapetibus altis,
Purpureiſque levat membra, caterva, toris.
Grandiaque attollens aurata volumina dextris,
Principibus, clamat, plebs date vilis iter.
Qui Latio profugis, & pulſis Hellade Muſis,
Munificus Princeps hoſpita tecta dedit,
Edere *Delphini* veteres nos juſſit *in uſum*,
Quot reliquos fecit dira ruina, libros.
Obtigit haec largi nobis provincia juſſu
Regis, & haec noſtro ſunt data jura choro.
Non ſinat hoc, latebras erumpens, clamat, Apollo,
Gallulus, Arcadiae civis ubique ſuae.
Magna premit noſtram per vos infamia gentem,
Jamque ſumus Belgis Teutonibuſque jocus.
Has ego, qui variis implevi pectora rebus,
Pro Gallis partes omnibus unus agam.
Teque clientelae gens dede libraria noſtrae,
Si ſapis, & noſtris legibus ede libros.
Sufficit emtori, licet omnia debita deſint,
Si modo noſtra gerat nomina fronte liber.
Plura locuturus, per turbam lumina volvit,
Obticuitque, Deum meque venire notans.

† Paraphraſi.

Nec mora, ſe foribus trepidans ejecit apertis,
Se latebris ſperans condere poſſe novis.
Inſequor, & reprimente Deo conamina fruſtra,
Omnibus hunc vaſtae partibus arcis ago.
Ut tamen obſeſſum ſe ſentit ubique, nec ullum
Securum tota vidit in arce locum.
Confugit ad muros, & trans munimina curſu
Dum ſalit, offenſo poplite ſerpit humi.
Nec minus, has claudo vires addente pavore,
Per vacuos campos & loca plana fugit,
Donec ad Arcadiam quod flumen circuit omnem
Venerit, aſſidue poſt ſua terga videns.
Moxque, ſuum mittens coenoſas corpus in undas,
Oppoſitam ſubiit feſſus & ater humum.
Seque Melanchlaenis, (nam fors hanc obtulit oram)
Miſcuit, ut requiem poſſet habere brevem.
Occupat amplexu venientem laetus *Arius*,
Hoſpitis & veteris colla, *Socine*, premis.
Et tunc forte vagans dubiis *Spinoſa* Sophorum
Finibus, ad cari vindicis ora ruit.
Treſque ſimul junctis feriunt his aethera verbis,
Quartus in hoc noſtrum foedus, amice, veni.
Conſilio ſimili, ſed diſpari fraude, premenda eſt
Religio, & tectis concutienda dolis.
Haec ego Barbariae ſpectans ſublimis ab arce,
Degener, aeternum, Gallule, clamo, vale.
Jam tibi, quod reliquum ſupereſt, exerceat aevum,
Et requiem feſſo garrula turba neget. (ſtem,
Nos premimus, fateor, ſed gens haec conficit ho-
Nec, niſi ſit leto traditus, ira cadit.

Mox

Mox oculos referens poſt terga, ducemque requi-
Mercurium ſenſi triſtis abeſſe mihi. (rens,
His mihi quid, clamo, deſerto fiet in oris?
Quis mihi praeſidium, quis mihi tutor erit?
Innumeris regio ſcatet haec incondita monſtris,
Jam rapient ſaevi viſcera noſtra lupi.
Haec mihi dum fingo, ſummus me concutit horror,
Et fugit, aurora jam veniente, ſopor.

# N A R R A V I.